

доповнення – об'ємні характеристики фігур учні мають навчитися передавати, використовуючи тушування.

Таким чином, програми для третього класу мали ресурс для удосконалення вже сформованих раніше умінь та навичок, наявність яких є необхідно умовою для розвитку **зорової** (малювання, чистописання) і **слухової** (чистописання, іноземні мови) перцепції школярів.

Висновки... Можемо констатувати, що у програмах для молодших класів чоловічої гімназії з різних предметів містилися навчальні теми, що забезпечували перцептивний розвиток учнів молодшого шкільного віку. Зокрема, програмами з російської мови та під час вивчення іноземних мов передбачався розвиток фонетичного слуху школярів. Програмовий матеріал з малювання, арифметики та чистописання сприяв удосконаленню вже існуючих та засвоєнню нових сенсорних еталонів форми, розвитку окоміра учнів, формуванню в них умінь визначати за допомогою зору просторові та об'ємні характеристики зображуваних предметів й аналізувати форму цілого та визначати пропорції між його елементами.

Список використаних джерел та літератури:

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підруч. / Людмила Володимирівна Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. Джуринский А. Н. История педагогики : учеб. [для студ. педвузов] / Александр Наумович Джуринский. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 432 с.
3. Елисеєв В. Программы и правила всех классов мужских гимназий. Неофициальное издание / В. Елисеєв. – Одесса : Распопов, 1909. – 192 с.
4. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / [уклад. О. О. Любар] ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – 767 с.
5. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні : навч. посіб. / Людмила Андріївна Медвідь. – К. : Вікар, 2003. – 335 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

Аннотация

В.В.Черная

Отражение содержания сенсорного воспитания в учебных программах для младших классов мужских гимназий в Украине в начале XX века

Поданы результаты анализа учебных программ для подготовительного и начальных классов мужских гимназий Украины по разным учебным предметам с целью определения их ресурсов для перцептивного развития учащихся.

Ключевые слова: сенсорное воспитание, младшие школьники, программный материал, мужская гимназия.

Summary

V.V.Chorna

Reflection of the Content of Sensitive Education of Junior Pupils in the Curriculum for Primary Classes of Gymnasiums for Men in Ukraine in the Early Twentieth Century

The results of analyses of the curriculum for preparatory and primary classes of gymnasiums for men in Ukraine, according to different educational subjects with the aim to determine their resources for perceptive development of the pupils are shown.

Key words: sensitive education, primary school pupils, program material, gymnasium for men.

Дата надходження статті: „1” липня 2011 р.

УДК 37.018.4 : 004.3

Р.В.ШАРАН,

кандидат педагогічних наук, доцент
(М.Хмельницький)

Дистанційне навчання магістрів у контексті неперервної освіти

У статті досліджується проблема дистанційного навчання магістрів у контексті неперервної освіти. Охарактеризовано вплив стрімкого технологічного розвитку, динамічних інтеграційних соціально-економічних процесів на існуючі традиційні системи освіти. Проаналізовано концептуальні теорії дистанційного навчання. Обґрунтовано можливість реалізації принципів та моделей відкритої освіти та неперервного навчання для магістрів за умови широкого впровадження в систему освіти технологій дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційні освітні технології, магістерська освіта, неперервна освіта, система освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Існуючі традиційні системи освіти не повною мірою задовільняють сучасні суспільні вимоги, недостатньо орієнтовані на перспективні потреби суспільного життя, що не дозволяє належно і своєчасно підготувати людину до майбутнього, яке ставить перед людством нові глобальні проблеми. Саме такі проблеми ХХІ століття мають визначати зміст перспективних систем освіти й стратегію їх розвитку, освітні технології, спрямовані на формування

знань та вмінь ефективно використовувати можливості нового інформаційного простору. Тому перегляд усталеного змісту, технологій організації, принципів структури системи підготовки фахівців безпосередньо пов'язаний з пошуком педагогічної системи, яка забезпечить досягнення високої якості і гарантованих результатів професійного навчання і становлення особистості фахівця.

Поряд із глобальним зростанням попиту на вищу та неперервну освіту дистанційне навчання розглядають як найефективніший засіб забезпечення неперервності освіти, шлях до її демократизації, гуманізації та варіативності.

Недостатнє теоретичне обґрунтування проблеми професійної підготовки магістрів у системі дистанційної освіти, відсутність наукових досліджень і практичних розробок, а також важливість її успішного розв'язання для подальшого розвитку вітчизняної системи вищої освіти зумовили вибір проблеми дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій... Для дослідження окремих аспектів системи дистанційної освіти ми використовуємо теоретичні положення системного підходу до діяльності педагогічних та освітніх систем, висвітлених в працях А.Алексюка, В.Беспалька, В.Володька, Б.Гершунського, Ф.Корольова, Н.Морзе та ін.

Важливе значення мали наукові дослідження з основних напрямів і провідних тенденцій розвитку системи магістерської підготовки в Україні та за кордоном (В.Берека, Ж.Верже, О.Глузман, Дж.Говорт, К. Конрад, Дж.Нанамейкер, Л.Одерій, К.Островський, В.Сухомлін, І.Тауел, Є.Хриков та ін.).

Для дослідження окремих аспектів неперервної освіти і відкритого навчання, організаційно-педагогічних засад дистанційної підготовки фахівців вивчалися наукові праці В.Бикова, Б.Вульфсона, О.Кареліної, І.Козубовської, В.Кухаренка, Н.Ничкало, П.Стефаненка, Н.Сиротенка та ін.

Формулювання цілей статті... **Мета статті** – дослідити проблему дистанційного навчання магістрів у контексті неперервної освіти.

Виклад основного матеріалу... Однією з глобальних проблем інформатизації суспільства, переходу до нової інформатизованої економіки є проблема інформаційної нерівності. Як зазначає К.Колін, інформатизація суспільства зумовлює появу нового інформаційного середовища, яке не однаково доступне різним людям, установам, регіонам і в цілому державам [2, с.22]. Інформаційна нерівність стає одним із головних чинників соціальної, економічної та геополітичної нерівності. У вирішенні завдань зменшення негативного впливу інформаційної нерівності на стабільність та темпи розвитку суспільства провідна роль належить системі освіти. Це безпосередньо стосується особистісно-соціального та геополітичного аспектів інформаційної нерівності. Тому перегляд усталеного змісту, технологій організації, принципів структури системи підготовки фахівців безпосередньо пов'язаний з пошуком педагогічної системи, яка забезпечить досягнення високої якості і гарантованих результатів професійного навчання і становлення особистості фахівця.

Учений В.Беспалько зазначає, що до кожної педагогічної системи входить низка компонентів, найважливішими з яких є суб'єкти, зміст, організаційні форми навчання та дидактичні процеси [1].

Оскільки стрімкий технологічний розвиток, динамічні інтеграційні соціально-економічні процеси зумовлюють часте оновлення змісту підготовки фахівців різних галузей, пошук досконалої системи підготовки магістрів доцільно здійснити у контексті неперервної освіти, „відкритої освіти”, освіти дорослих.

Однозначного трактування неперервної освіти немає, проте нам імпонує визначення академіка Н.Ничкало, яка зазначає, що *неперервна освіта* охоплює всі види навчання – від початкового навчання до вищого; є неперервним процесом, який стимулює людей і дозволяє їм оволодівати необхідними знаннями, цінностями, навичками, які сприяють особистісній і професійній реалізації і самореалізації людини, підвищенню її кваліфікації протягом усього життя. Неперервна професійна освіта повинна сприяти утвердженню особистості як найвищої цінності суспільства, виступати гарантом проти її знеособлення в умовах ринкової економіки, надавати можливість самореалізації у професійній діяльності, на практиці реалізовувати гуманістичну спрямованість сучасної освіти [4, с.13].

У цьому контексті на особливу увагу заслуговують праці американських дослідників, яким удалося досить плідно поєднати гуманістичний підхід до навчання з використанням інформаційних технологій в освітніх цілях. Можливість поєднання гуманізації освіти з її інформатизацією розглядалася в дослідженнях американських учених у другій половині ХХ ст. Більшість авторів, які розробляли проблеми використання інформаційних технологій у практиці американського навчання, виділяли лише окремі аспекти цього процесу: інформаційні технології як технічний засіб навчання (А.Борк, 2001; А.Бейтс, 1995; Б.Скіннер, 1969; Р.Тайлер, 1969 та ін.); особливості застосування інформаційних технологій стосовно гуманітарних наук (Дж.Андерсон, 1987; Т.Атей, 1998; Л.Беркхолдер, 1992; М. Тров, 1988 та ін.).

Система освіти безпосередньо пов'язана зі стадіальним розвитком суспільної формації, з рівнем розвитку її культури в той чи інший період існування. Пріоритет певних педагогічних концепцій у

різні періоди існування людства зумовлений культурною ситуацією, а також роллю та значущістю особистості [6].

Як бачимо, розглянуті тенденції розвитку сучасного освітнього простору виявили суперечності між соціальною системою, традиційною освітою та індивідуальними потребами і можливостями особистості. В таких умовах використання традиційних методів навчання у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації фахівців унеможливорює розв'язання проблем, які виникають при цьому. Одним з ефективних шляхів розв'язання вищезгаданих проблем є вдосконалення процесів підготовки фахівців шляхом упровадження програмованого засвоєння навчального матеріалу на основі використання дистанційної форми навчання. Проте побудова системи дистанційної освіти не узгоджується або важко узгоджується з формами організації й управління в традиційному навчанні і вимагає принципово інших організаційних, змістових і методичних підходів, освітніх технологій і методів контролю, які виникають завдяки еволюції педагогічних систем.

Еволюція дистанційного навчання знайшла своє відображення в концептуальних теоріях, пов'язаних з типом технології, що використовувалась на певному етапі розвитку дистанційного навчання, змінами у суспільстві та економіці [3]. У теорії автономії та незалежності її автор Р.Делінг розглядає дистанційне навчання як багатовимірну систему процесів навчання і зв'язку за допомогою штучного сигналу-носія та виділяє вісім вимірів цієї системи: студент, суспільство (включаючи законодавство, уряд, сім'ю та ін.); організація (заклад дистанційного навчання, що допомагає студентові в засвоєнні знань); мета навчання; зміст навчальної інформації; результат навчання; відстань; носій сигналу. Концепція зворотного зв'язку та двосторонньої комунікації є базовою у теорії Р.Делінга, згідно з якою спільною точкою дотику між студентом і навчальним закладом є штучний носій-сигнал. Р.Делінг зводить до мінімуму роль викладача та навчального закладу в дистанційному навчанні, стверджуючи, що в дистанційному навчанні немає викладання в його традиційному трактуванні; функції ж, пов'язані з вивченням студентом матеріалу в межах навчального закладу, виконуються машинами або технічним персоналом. Учений наголошує на автономії та незалежності студента у виборі мети та методів навчання [3].

Цінними стали ідеї американських учених Ч.Ведемееера [12] та М.Мура [10], які розробили теорії „незалежного” або „автономного навчання”, у центрі якого знаходиться студент, який, на відміну від традиційного навчання, є незалежним, обираючи свій темп навчання та відповідаючи за самостійне коригування процесу навчання; викладач при цьому виступає респондентом, а не керівником. М.Мур класифікує програми навчання як автономні, які визначаються студентом, та неавтономні, які визначаються викладачем. Автономними вчений вважає програми, у яких вибір мети і методів навчання, а також критеріїв оцінювання залежить від студента. Так само, як і М.Мур, дослідник Б.Голмберг [9] розглядає дистанційне навчання як індивідуальну діяльність студента і стверджує, що одним із завдань дистанційного навчання є допомога студентові у досягненні повної автономії.

Німецький теоретик дистанційного навчання О.Петерс [11] запропонував теорію індустріалізації викладання та навчання. На його думку, традиційні дидактичні категорії непридатні для дидактичного аналізу дистанційних систем тому, що системи дистанційного навчання структуруються інакше, ніж традиційні системи навчання. Він вважав, що економічна і промислова теорія найбільш адекватно відображають структуру дистанційного навчання, та запропонував нову термінологію для його аналізу, порівнюючи дистанційне викладання з промисловим виробництвом товарів, яке включає раціоналізацію, поділ праці, механізацію, лінію збирання, масове виробництво, підготовчу роботу, планування, організацію, наукові методи керування, формалізацію, стандартизацію, функціональні зміни, об'єктивність, концентрацію та централізацію.

У цілому, концептуальні теорії дистанційного навчання характеризуються спрямованістю на студента як активного учасника навчального процесу, який самостійно створює свій навчальний простір, та розглядають викладача і навчальний заклад як інформаційне джерело. Враховуючи той факт, що головними у системі магістерської освіти є учасники навчально-виховного процесу, їхня ініціатива, творча активність, нестандартність мислення, прагнення до вдосконалення й новаторства, що забезпечують її життєздатність і розвиток, дистанційні технології можна успішно впроваджувати для підготовки магістрів. Інтерес до магістерської освіти, що яскраво характеризує внутрішні самодіяльні можливості й активність суб'єктів навчання, свідчить про певні соціальні зрушення. Насправді, магістерська освіта є індивідуальним, специфічно особистісним засобом соціалізації. За її допомогою здійснюється трансформація зовнішньої детермінації в необхідну для реалізації суб'єктивного елемента особистості протилежність – мотиваційно-ціннісну спрямованість, оскільки педагогічною наукою доведено: лише за участі індивідуального елемента відбувається інтеріоризація зовнішніх очікувань, цінностей, зразків поведінки у відповідні цінності, соціогенні потреби, свідомість досягає вищих рівнів засвоєння нових видів і масштабів діяльності, нових форм спілкування у колективі.

Отже, у світовому досвіді дистанційне навчання розглядають як найефективніший засіб забезпечення неперервної освіти, шлях до її демократизації, гуманізації та варіативності. Однак останнім часом більшість дискусій і досліджень, які відбувались у цій галузі на системному рівні, головним чином торкалися теоретичних, методологічних і методичних засад підготовки бакалаврів та спеціалістів за дистанційною формою навчання. Щодо підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”, то за відсутності належної нормативно-методичної бази, досвіду й достатньої інформації вищі навчальні заклади України зіткнулися з низкою питань, що потребують ґрунтовного дослідження на рівні систем очної магістерської освіти та дистанційної зокрема.

Аналіз проблем розвитку магістерської освіти (В.Карпов, О.Микитюк, М.Поляков) показав, що існує поширена думка, за якою магістр – це науковий статус, хоча в окремих джерелах стверджується, що магістр – це академічний ступінь. Результати дослідження проблеми магістерської освіти в Україні та Росії в XIX столітті показали, що ступінь магістра мав досить високий науковий статус, а магістерські дисертації вважалися серйозними науковими працями, у яких було закладено фундаменти цілих наукових напрямів. На сучасному етапі в більшості західноєвропейських країн уже функціонує ступенева система підготовки фахівців відповідно до головних завдань Болонського процесу, який згідно із цільовими та змістовими настановами передбачає поєднання вже існуючих систем вищої освіти відповідно до економічних і політичних реалій європейського континенту, і диплом магістра в більшості зарубіжних країн свідчить про повну вищу освіту або про післядипломну освіту.

В американській системі вищої освіти ступінь магістра посідає проміжне місце між ступенем бакалавра й науковим ступенем доктора наук. Основними вимогами для зарахування на магістерський курс в США є наявність у кандидата ступеня бакалавра наук або мистецтв, стаж і місце роботи, характеристика, письмові рекомендації від одного чи двох попередніх викладачів, складання вступного іспиту. Університетські навчальні програми підготовки магістрів якісно відрізняються від навчальних програм підготовки бакалаврів тим, що передбачають визначений обсяг самостійного дослідження (підготовка дисертації, рефератів, доповідей, експеримент з теми наукового дослідження). Головна мета полягає в наданні студентам можливості розвивати та засвоювати теоретичні принципи й основи фундаментальних дисциплін, які вивчаються з орієнтацією на наукову діяльність. Ступінь магістра надається за умови наявності необхідної кількості залікових балів – кредитів, високого рівня академічної успішності (оцінки не нижче „добре”), складання випускних іспитів з вивчених дисциплін, захисту дисертації. Як стверджує О.Романовський [5], ступінь магістра також надається тим студентам, які успішно завершили половину докторської програми й виконали науково-дослідну роботу, рівнем нижчу за докторську дисертацію.

Дані звіту комісії Карнегі про стан вищої освіти в США свідчать, що лише 30% претендентів зараховують до аспірантури для здобуття ступеня магістра, з них 11% залишають навчання до отримання цього ступеня, лише 19% аспірантів успішно завершують навчання і стають магістрами.

Наявність швидкозростаючого попиту на магістерські ступені серед роботодавців у США – тенденція, що набула значного розповсюдження ще з 90-х років, була передбачена у масштабному дослідженні магістерської освіти в США, проведеному на замовлення Ради магістратур (Council of Graduate Schools) та профінансованому благодійним інвестиційним фондом „Pew Charitable Trusts” на початку 90-х років минулого століття. Американський дослідник К. Конрад та співавтори так і назвали свою книгу за результатами цього дослідження „Тихий успіх: магістерська освіта в США” (*A Silent Success: Master's Education in the United States*) [7]. Результати їх дослідження були досить несподіваними, автори повідомляли, що ступеню магістра викладачі коледжів та університетів зазвичай приписували другорядний статус, у той час як студенти та магістри мали іншу думку щодо цієї проблеми. Взявши до уваги обґрунтування самих магістрів щодо свого статусу, К.Конрад зазначає, що магістри досить позитивно оцінювали досвід навчання у магістратурі і в більшості випадків їхній погляд різко відрізнявся від негативних публікацій та песимістичних настроїв самих освітян. К.Конрад дійшов висновку, що магістерська освіта в США була дійсно „тихим успіхом” для магістрів, роботодавців та суспільства в цілому. Це дослідження розвіяло міф про „нижчий клас” магістерської освіти в США в тому випадку, коли вона не знаходила свого продовження в докторській освіті [7].

Американська дослідниця магістерських програм у галузях інженерії, педагогіки, бібліотечної справи, професор Дж.Говорт зауважує, що „у США зростає попит серед роботодавців на фахівців з магістерською підготовкою” [8, с.263–282]. Вважається, що фахівці з докторським ступенем мають занадто вузьку спеціалізацію, сконцентровану на дослідницькій роботі та теоретичних знаннях, які не задовільняють потреб сучасного виробництва, а у фахівців зі ступенем бакалавра – недостатня спеціалізована підготовка.

Разом із попитом на магістрів зростає і кількість магістерських програм – процес, який реагує на розвиток новітніх технологій. Так, за останніми даними Національного центру освітньої статистики США станом на 2005–2006 роки було присвоєно 594 065 ступенів магістра, з них – 17 055 з

комп'ютерних та інформаційних технологій. У 2007–2008 рр. згідно з вищевказаною статистикою, кількість отриманих ступенів магістра зросла до 631 000. Порівняно з 1995–1996 роками кількість магістрів у США зросла у 1,5 рази.

Узагальнюючи результати дослідження американських учених Д. Говорт, К. Конрада, можна констатувати, що магістерська освіта в США розглядається насамперед як компонент неперервної професійної освіти й може бути визначена як окрема система, функцією якої є активна й самостійна діяльність людини, спрямована на розширення професійних знань, задоволення своїх професійних потреб й інтересів, підвищення професійної майстерності. За допомогою магістерської освіти розв'язуються професійні завдання розширення знань, умінь і навичок студентів.

Магістерський ступінь має свої відмінні особливості, зокрема відмінність підходів до формування змісту програм навчання магістрів і аспірантів. Освітньо-професійна програма підготовки магістра відповідної галузі знань включає чотирирічну освітньо-професійну програму бакалаврату за відповідним напрямом освіти й дворічну програму спеціалізованої підготовки. Магістерська підготовка є істотно більш індивідуалізованою й досконалою, порівняно з бакалавратом. На рівні спеціалізованої магістерської підготовки відбувається не лише синтез отриманих раніше знань та їхнє поглиблення, а й надається можливість реалізації індивідуальної освітньої програми, що розкриває творчі здібності особистості та сприяє її професійному зростанню.

Як правило, магістратура відкривається лише в тих навчальних закладах і за тими напрямками, де є наукові школи, здійснюється підготовка аспірантів, а також є доступ до наукової інформації за допомогою сучасних технічних засобів. У світовій освітній практиці (США, Канада, Австралія) магістратура є основною формою підготовки викладача ВНЗ. Ці країни володіють великим теоретичним і практичним досвідом з магістерської підготовки фахівців інформаційних технологій.

За останні тридцять років у зарубіжних системах освіти відбулися істотні структурні зміни, зумовлені науково-технічним прогресом та його зростаючим впливом на всі аспекти життя суспільства. За даними зарубіжних експертів, у майбутньому більшість зайнятого населення буде відчувати потребу, принаймні, у мінімальному рівні вищої освіти, необхідному для виживання людства. Навчання такої маси студентів за денною формою навряд чи витримають бюджети навіть найбільш розвинених країн. Тому не випадково, що за останні десятиріччя число студентів за нетрадиційними технологіями зростає швидше за кількість студентів денних відділень. Світова тенденція переходу до нетрадиційних форм освіти простежується і в зростанні кількості вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку за цими технологіями. У світі за період 1900 – 1960 рр. їх було створено 79, за 1960 – 1970 рр. – 70, за 1970 – 1980 рр. – 187, а лише за 1980 – 1995 рр. – 700 [3].

Водночас із зростанням потреб у неперервній освіті посилюються тенденції до створення інтернаціональних освітніх структур різноманітного призначення. Відбувається розвиток процесу інтернаціоналізації освіти не лише за змістом, а й за методиками навчання та організаційними формами.

У багатьох дослідженнях зарубіжних і українських авторів підкреслюється зростаюча роль технологій і засобів дистанційного навчання як основного напрямку розвитку інноваційних освітніх технологій. Освіта стає інструментом взаємопроникнення не лише знань і технологій, проте й капіталу, інструментом боротьби за ринок, розв'язання геополітичних завдань. При цьому дистанційні технології, що базуються на сучасних інформаційно-комп'ютерних досягненнях, відіграватимуть провідну роль. На сучасному етапі у світі нагромаджено значний досвід реалізації систем дистанційного навчання, що використовують комп'ютерні мережі, системи безпосереднього телевізійного мовлення, телекомунікаційні технології.

Протягом останніх десятиріч дистанційне навчання стало одним із найважливіших елементів системи вищої освіти розвинених країн, а за останнє десятиріччя – країн, що розвиваються, в тому числі України. З одного боку, це зумовлено бурхливим розвитком інформаційних технологій, а з іншого – політикою урядів цих країн у галузі освіти, їхнім прагненням зробити максимально доступною для всіх верств населення освіту будь-якого рівня.

Висновки... Отже, за останні тридцять років у системах освіти розвинутих країн відбулися суттєві зміни, зумовлені розвитком науково-технічного прогресу та його впливом на всі сфери суспільства. В Україні також здійснюються інтенсивні пошуки нових форм навчання, спрямованих на швидку адаптацію до міжнародних стандартів і вимог. Практична реалізація ідей, принципів та моделей відкритої освіти та неперервного навчання можлива за умови широкого впровадження в освіту технологій дистанційного навчання. Поряд із глобальним зростанням попиту на вищу та неперервну освіту посилюються тенденції до застосування технологій дистанційного навчання у світових системах відкритої освіти. Дистанційне навчання у ВНЗ не є різновидом або удосконаленим варіантом заочного, це – нова, самостійна, прогресивна форма навчання, яка володіє більшими потенційними можливостями для підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів та магістрів зокрема.

Перспективи подальших розвідок... До подальших напрямів досліджень вважаємо за доцільне віднести вивчення особливостей професійної підготовки магістрів у системах освіти інших країн (Німеччини, Великої Британії, Франції тощо).

Список використаних джерел та літератури:

1. Беспалько В. П. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов : учеб.-метод. пособие / В. П. Беспалько, Ю. Г. Тартур. – М. : Высшая школа, 1989. – 141 с.
2. Колин К. К. Глобальные проблемы информатизации общества: информационное неравенство / К. К. Колин // Вестник высшей школы – 2000. – № 6. – С. 27–30.
3. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання : умови застосування : дистанційний курс : навч. посіб. / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко ; [за ред. В. М. Кухаренка]. – 2-е вид. – Харків : НТУ „ХПІ” : Торсінг, 2001. – 320 с.
4. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія / Неля Ничкало // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 9–22.
5. Романовський О. О. Хроніка вищої освіти США (на прикладі діяльності державних і недержавних закладів) / Олександр Олексійович Романовський. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1997. – 78 с.
6. Шуневич Б. Періоди розвитку дистанційного навчання : [чотири класифікації моделей розв. дистанц. навчання] / Б. Шуневич // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2003. – № 4. – С. 191–200.
7. Conrad C. A Silent Success. Master's Education in the United States / Conrad C., Haworth J., Millar S. – Baltimore ; London : the Johns Hopkins University Press, 1993. – 342 p.
8. Haworth J. G. Master's education in the United States : A contemporary portrait / Haworth J. G., Conrad C. F. // Graduate education in the United States / P. M. Nerad, R. June, D. S. Miller (Eds.). – New York : Garland, 1993. – Vol. 2. – P. 263–282.
9. Holmberg B. Guided Didactic Conversation in Distance Education / B. Holmberg // Distance Education : International Perspective / D. Seward (Eds.). – London UK. : Groom Helm, 1983. – P. 114–122.
10. Moore M. G. Distance Education : A Systems View / M. G. Moore, G. Kearsley. – Belmont CA : Wadsworth Publishers, 2005. – P. 146–151.
11. Peters O. Distance education in a postindustrial society / Otto Peters // Theoretical principles of distance education / D. Keegan (Ed.). – London : Routledge, 1993. – P. 39–58.
12. Wedemeyer C. A. Learning at the Backdoor: reflections on non-traditional learning in the lifespan / Charles A. Wedemeyer. – Madison WI : University of Wisconsin Press, 1981. – 286 p.

Аннотация

Р.В.Шаран

Дистанционное обучение магистров в контексте непрерывного образования

В статье исследуется проблема дистанционного обучения магистров в контексте непрерывного образования. Дана характеристика влияния стремительного технологического развития, динамических интеграционных социально-экономических процессов на существующие традиционные системы образования. Проанализированы концептуальные теории дистанционного обучения. Обоснована возможность реализации принципов и моделей открытого образования и непрерывного обучения для магистров при условии широкого внедрения в систему образования технологий дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дистанционные образовательные технологии, магистерское образование, непрерывное образование, система образования.

Summary

R.V.Sharan

Distance Teaching of Masters in the Context of Life-long Education

The problem of distance teaching of Masters in the context of life-long education is researched in the article. There has been characterized the influence of rapid technological development, dynamic integration social and economic processes on the existing traditional educational systems. There have been analyzed conceptual theories of distance education. There has been substantiated the possibility of realizing principles and models of open teaching for Masters on condition of wide-scale implementation of distance education techniques into educational system.

Key words: distance education, distance educational techniques, Masters' education, life-long education, educational system.

Дата надходження статті: „21” лютого 2012 р.